

א ריכסינגן תמוז

לקבל את החיים - במנוחה ע"י אמונה שלום בטחון ושמחה

פרשת וישב תשפ"ה // שנה ב // גליון נח

שיעורי כ"ק אדמו"ר מפנים מאירות דסיקסא שליט"א

אור הבוקר

תעומה קלה פון די 'לעכטיגע גוים מארגן - אעכ"ש' שמועסן
א וישב תשפ"ב (1-1-6-2-49)

לך נא ראה את שלום אחיך (לז' יד)

לראות מעלתו של ישראל מיטא שלום אל העולם

לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשיבני דבר. הגי' לרמזו בזה עך כמה האדם צריך לשמור את עצמו לבל ישם עולל ודבה על חבריו רק יסתכל במעלת חבריו ויעלים עינו מחסרונו. וז"ש (בתהלים ל"ד). מי האיש החפץ חיים אודב ימים לראות טוב. פי' יסתכל רק הטוב אשר בחבירו. נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב. כי כאשר האדם מוציא דבה על חבריו אזי הוא גורם רעה לעצמו להיות נופל ח"ו ברשת היצר. כמו שמצינו גם כן במלאכים שקטרונו בשעת בריאת עולם מזה אנוש כי תוכרנו. אף שהיו אז במעלה גדולה מאד אח"כ נפלו למטה כמ"ש וירא את בנות האדם וכו'. גם בירבעם שהוכיח לשלמה המלך אי' במדרש רבה שהשיבו לו הוא נכשל באחת ואתה בכמה. והענין הוא כי מלכות היצר רבה היא מאד ולולי הקדוש ברוך הוא עזרו לא היה יכול לו. לכן אם האדם מספר בגנות חבריו ודימה בגפשו ובלבבו ירים כי הוא בטוח להנצל מפיתוי היצר. לכן הקדוש ברוך הוא מסר מוננו העור ונופל ברשת ח"ו. לכן כאשר תסור מלהסתכל ברע של חבריך או תוכל לעשות טוב. וזה הרמז ג"כ כאן שאמר יעקב אבינו ליוסף לך נא ראה את שלום אחיך. פי' השלימות והטוב אשר באחיך תראה ולא תביט בחסרונו. ואת שלום הצאן רמז ליהודי הויה ארנ"י בנימי צ"א. וז"ן רמז לנ' שערי בינה. והשיבני דבר. לשון תשובה. תחזור בתשובה על אשר פגמת שהבאת דבתם רעה. אך טוב תראה בבני' תמיד (תפירת שלמה)

השלימות מאחיך, לא חסרונו, ועל ידי זה לא יהיה שנאה ומחלוקת.

יוסף הצדיק עם אחיו השבטים הקדושים, הרי היה ביניהם סכסוכים, לכן נתן לו יעקב אבינו עצה טובה, מהיום והלאה, 'לך נא ראה את שלום אחיך', תראה רק השלימות מאחיך.

לראות רק מעלתו של ישראל

בפרשת השבוע, יעקב אבינו ע"ה אמר ליוסף צדיקאי: 'לך נא ראה את שלום אחיך'. איתא בשם הרה"ק הרבי רבי בונם מפרשיטחא וצ"ל, יעקב אבינו אמר ליוסף הצדיק, תמיד תשתדל לראות רק

שאמר מילים אלו, הרי הוא לא היה ידע מהחלומות שלהם, הוא לא ידע מה זה יגרום, אבל הידעת מה זה הביא? זה הביא את ישועות! הוציאו אותו מהתפיסה, הוא נעשה למשנה למלך, הוא נשא את אסנת, והקים את הב' שבטים, וזה גרם שיעקב אבינו עם השבטים ירדו למצרים, והוא כבר הכין להם מהלך כיצד כלל ישראל יוכלו להתמודד עם הגלות המרה בקדושה ובטהרה, שזה היה הכנת בנין של כלל ישראל וההכנה לקבלת התורה.

איתא במשנה (אבות פ"ד) 'הוי מקדים בשלום כל אדם' אמר התפארת ישראל, מי הוא 'כל אדם'? זהו אפילו להבדיל הגוי, וגם יהודי שאינו מכובד כמותך, והוא אינו נראה לך שווה בשווה עמך, על כל יהודי אומר המשנה 'הוי מקדים בשלום כל אדם!' זה מביא ישועות אצל כלל ישראל, לעצמו ולכל ישראל!

גם השנה תהיה פרנסה

פעם אחת בימי החנוכה יצא הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא זצ"ל על הרחוב, והביט מימין לשמאל, והיה מדואג מאוד, הוא יצא עוד פעם והביט ימין ושמאל, והוא מביט על הלבנה, ונכנס בשמחה רבה. שאלו החסידים: רבי, למה החזרת בפעם הראשון עם פנים מדואג, ובפעם השנית בפנים צהלת?

ענה להם הרה"ק מאפטא: כשהייתי בחוץ ראיתי שכל השפע של פרנסה שהיה נכתב שנשפע ונרד עד ראש השנה הבעל"ט, כבר נגמר, ועכשיו הרי עומדים עדיין בימי החנוכה, ועד ראש השנה יש הרבה חדשים עוד, ורבוש"ע, מאין יהיה לישראל פרנסה? ולכן נעשה מאוד בצער, והחליט לצאת עוד פעם להביט, ויצא

ויש להוסיף על דבריו הקדושים. 'שלום' הוא גם לשון לחיות בשלום ושלווה. 'לך' נא ראה את שלום אחיך, אתן לך מהלך כיצד אתה יכול לעשות שלום עם אחיך, שהרי מהלך כיצד לעשות מחלוקת הרי כבר יש לכם מהלך לזה, הרי כבר יש מצב של מחלוקת... יעקב אבינו אמר לו, שאם יבקשו מהלך לעשות שלום, בוודאי שימצאו מהלך כיצד לעשות שלום.

וכיצד מוצאים המהלך לעשות שלום? 'שלום' הוא גם מלשון 'שלימות', כמו שאמר הרה"ק הרבי רבי בונם, תראה את שלימותן ומעלתן, לכל אחד יש לו הרבה שלימות ומעלות ודברים טובים. ואם תאמר שהוא חוטא נגדך? חשוב שהוא מכוון לשם שמים, חשוב שהוא טועה באיזה פרט, צריכין לשוחח איתו, חשוב שבוודאי הוא מכוון לטוב ולברכה. אם תסתכל טוב, ותחפש את חלק הטוב, אז בוודאי תמצא את הטוב של כל אחד. וזהו הענין של לדון את האדם לכף זכות, וזה רבה שלום בעולם.

להקדים ליתן שלום לכל אדם זה מביא ישועות

אנו רואים בפרשת השבוע דבר נפלא בהכללים של בין אדם לחבירו. יוסף הצדיק יושב בבית האסורים, הוא יושב עם שר המשקים ושר האופים, ויוסף הצדיק אמר להשר המשקים והשר האופים ארבע מילים, וארבע מילים הללו הביא את ישועתו, ואת ישועתן של ישראל. איזה מילים אמר יוסף הצדיק, ארבע מילים שגרם והביא את הישועה לישראל?

יוסף הצדיק שאל מהשר המשקים והשר האופים, מהגוים המצריים, 'מדוע פניכם רעים היום', מה מעיק לכם? ומכיון

הכל על מקומו נסדר בשלום, הכל מסודר בפנים מאירות, ביישוב הדעת, ברגיעות, ובשמחה.

והוא בא לשאול מחבירו: "אמור נא לי, האם אני נורמאל, או איזה דבר חסר לי?!"... הוא עושה חתונה לבנו, ועדיין לא כעס, עדיין לא נכנס לאנעקזייעטי, אין לו לחץ, והשי"ת מסדר לו הכל, הכל הוא מסודר...

אם חיים בפנים מאירות, עושים חתונה, ונדמה לו כאילו הולכים למסיבת חנוכה...

הדרכה להמסיבות חנוכה

כבר מכינים עצמם לסדר החנוכה מסיבות, צריכים אבל להכין גם הנפש, שלא לצער שום אחד, הכל תהיה בלי לחץ, בלי עול, בלי פחדים מאחרים, כי יהודים החיים עם פנים מאירות המה רואים על כולם רק מעלותיהם, והטוב שבהזולת, והמה מאמינים שכל ישראל רוצים לעשות רק הטוב, וממילא אין הם מתייראין ממסיבות חנוכה. המה בטוחים שהכל יהיה נאה ולעכטיג.

ואם אחד מצער אותך, אחד מצער את הילדים שלך - תביטו על כל ישראל בהבטה טובה, תלך באווירה רגיעה ועם פנים מאירות במחשבות חיוביות, ועם בת שחוק, ובכח לסבול את כל מצב, ועל ידי זה תהיה לכם מסיבות חנוכה נעימות, הכל יסודר, אל תחיה בהעמקה בתוך החסרונות והשלילי, תתעמק בתוך העצות לכל דבר, בתוך הרגיעות, ותבטח בה, וה' מסדר הכל על צד היותר טוב, ואין צריכים לירא משום דבר.

המשך בעמוד ז'

להביט, וראה שראה טוב בפעם הראשון, אבל חשב בלבו, שגם בשנה העוברת בחודש כסליו, הרי ראה כן, שהפרנסה נתמעט, וברוך השם, השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו לא נטשתנו, וכולם היה להם פרנסה עד ראש השנה של השנה הזו, ואם כבר הנהיג כן הקב"ה אשתקד, הרי בטוח אני שגם השנה יהיה כן, רק צריכים לחיות עם אמונה בטחון ושמחה.

השי"ת עזר עד כאן הוא יעזור להלאה גם כן

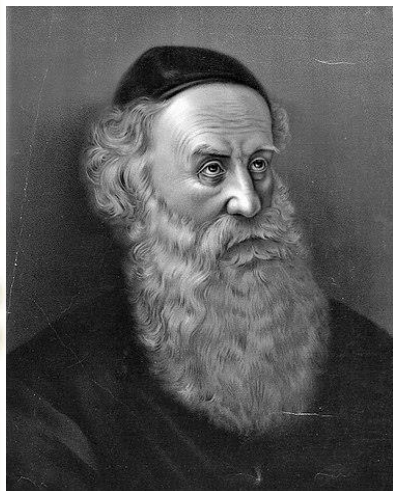
בעולם המגושם, מספרים חדשות רעות, השער עולה ויורד, מדברים מראש הממשלה, מהשרי המלוכה, מגזירות הממשלה, מתקנות... אבל כלל ישראל מתחילת בריאת העולם עומד על מקומו, וכן יהיה להלאה בס"ד! ובדרך זה צריך כל יהודי לחשוב על כל דבר בחייו, השי"ת נותן חיים, בריאות, בנים, שידוכים, פרנסה, הרחבות הדעת, הכל נתן לנו הקב"ה ואנו צריכים רק להאמין ולחיות עם אמונה שלום ובטחון ושמחה, עוד פעם מזמור לתודה ועוד פעם מזמור לתודה, ולחיות בבטחון השלימה.

פנים מאירות העמיד חתונה רגיעה...

יהודי סיפר שיש לו חבר, שמקשיב השיעורים של פנים מאירות, והוא מקיים אותו, החבר שלו ניגש אליו ביום אחד, והוא אמר לו, שהוא שח עם בני ביתו, הם עומדים קודם החתונה של אחד מהילדים, ועכשיו הוא ממש השבוע של החתונה, ואף אחד עדיין לא נעשה בלחץ ונעצב,

מעשה בחסיד אחד

”זה יותר מעשר שנים סובל הוא מרדיפות מבני משפחתו, ולכן נהרס מצבו הכלכלי. כאשר קיבל את הערכת הרבי וסיפר לאשתו כי אין לו במה לסלק, הלכה ומכרה תכשיטיה שלא בידיעתו...”

בתחילת נשיאותו של הרה"ק הבעל התניא זי"ע הצטרף אליו ר' גבריאל מאנשי ויטבסק, האיש נדרף עד חורמה על ידי אביו ואחיו, והללו התאמצו בכל כוחם להרוס את מצבו החמרי. הוא, ר' גבריאל, לא שת לבו לכל הרדיפות ודבק בכל עוז הבעל התניא, מדי פעם נסע לליאזנה מקום משכנו של הבעל התניא, באותם הימים.

מעולם לא התאונן ר' גבריאל לפני הבעל התניא על מצבו החמרי ההולך ונהרס, תמיד השתתף בסכומים ניכרים ובעין יפה בכל עת שהבעל התניא הטיל על החסידים לצרכי המעמדות בארץ ישראל, פדיון שבויים וכיוצא באלו. צער גדול היה לו לר' גבריאל על כך שכבר עברו כעשרים וחמש שנה מנישואיו ולא זכה עדיין לבנים, אולם אף על זה לא התאונן לפני הרב. אבל מסבב הסיבות סבב סיבה אשר על ידה נושע ר' גבריאל בברכה משולשת בני חיי ומוזני.

מה עשתה? נטלה את אבני החן ותכשיטיה; מכרה אותם, ואת כסף הפדיון הביאה אל בעלה:

וכך היה מעשה:

- הנה יש לנו כבר, ב"ה, את הסכום שהטיל עליך הרבי!

פעם נזדמן להבעל התניא ענין גדול של צדקה, הבעל התניא הטיל על חסידיו סכום מסוים, כל אחד כפי יכולתו. ואף את ר' גבריאל העריך בסכום מסויים למצוה זו. כאשר סיפר ר' גבריאל את דבר ההערכה לאשתו, ראתה שאינו שרוי בשמחה כדרכו מאז. לשאלתה לפשר הדבר, גילה לה, כי עקב הרדיפות של בני משפחתו, נתרשש ואין לו את הסכום שביקש הרבי.

מסרה לו האשה חבילה צרורה, בה נמצא כל הסכום שהתבקש, ויעצה לו לנסוע תיכף לליאזנה למסור את הסכום אל הרבי.

השיב לה בעלה: בדרך כלל שולח הרבי שליח לאסוף את כספי ההערכות, ומן הסתם גם הפעם יעשה כן. מוטב, לכן, להמתין עד שיבוא הש"ד.

אמרה לו אשתו: הלא פעמים רבות אמרת לי, כי הרבי אומר תמיד בתורתו שצריכים להיות בשמחה ולבטוח בה, ומדוע תצטער? ודאי יעזור השי"ת ונוכל לסלק את ההערכה של הרבי!

כעבור זמן מה, שוב גרמו לו אחיו הפסד גדול. חשש ר' גבריאל שמא לא יעמוד בנסיון וישתמש

הצדור, ודרשה שילך מיד למסור את הכסף אל הרבי.

נשען הבעל התניא עוד פעם על זרועותיו, זמן מה, כשהוא תפוס בשרעפיו, ואחר אמר:

- בת דינא בטל דינא. יתן ה' לך-ולאשתך בנים ובנות ואריכות ימים, לראות דורות ודורי דורות. יתן ה' ויחזור ויתן לך, הצלחה בכל אשר תפנה, עושר ונשיאת חן בעיני כל רואיך. סגור את חנותך והחל לסחור באבנים טובות ומרגליות!

שמח וטוב לב חזר ר' גבריאל לביתו, סיפר לאשתו את כל אשר בשרו הרבי, ושאל אותה לפשר הברקת המטבעות.

- אנכי - השיבה לו אשתו - הברקתי את המטבעות בחול, עד אשר היה להם ברק והתנוצצו ככוכבים בשמים, אשר בזכות זה יתחיל מזלנו להתנוצץ ולזרוח.

ר' גבריאל קיים את מאמר הבעל התניא, סגר את חנותו והחל לסחור ביהלומים ואבני חן. ה' הצליח את דרכו, ומצא חן בעיני האצילים בעלי האחוזה, שהפכו ללקוחותיו הקבועים. מיום ליום נתרחב מסחרו, ולתקופת השנה ילדה אשתו את בנם הבכור.

עברו שלש שנים, ר' גבריאל עשה עושר רב, ובכל אשר פנה ה' מצליח בידו, הוא נשא חן בעיני כל רואיו, ויכנהו בשם "גבריאל נושא חן". כארבעים שנה עסק במסחרו, ולאחר מכן עזב את המסחר ביד בניו, והוא ישב בשבת תחכמוני, על התורה ועל העבודה, עד סוף ימיו.

בכסף לצרכיו - נזדרז איפוא לקח את צדור הכסף, ויצא בדרכו לליאזנה.

בבואו אל הבעל התניא, הניח את צדור הכסף על השולחן, ואמר, כי היות שמצבו אינו מרווח כמו שהיה לפניו, וחויש הוא שמא יקרנו אסון ולא יוכל לסלק את הכסף לעת בוא המשולח, על כן הקדים להביאו בעצמו.

ציהו הבעל התניא לפתוח את הצדור ולמנות את הכסף. עשה כן ר' גבריאל - והנה ראה שהמטבעות נוצצות ומבריקות כאילו זה עתה יצאו מבית היציקה. התפלא ר' גבריאל ולא ידע פשר דבר.

נשען הבעל התניא זמן מה על זרועותיו, ואחר הגביה ראשו ואמר:

- בתרומת המושכן היו זהב כסף ונחשת, ולא היה בהן דבר מבריק אלא המראות הצובאות שמהן נעשו הכיור וכנו. הכיור וכנו היו האחרונים בכל כלי המשכן, והשתמשו בהם לפני כל עבודות המשכן, שכן נגיף תחילתן בסופן.

אחר כך פנה אל ר' גבריאל ואמר:

- הגד נא לי מאין בא לך כסף זה?

סיפר ר' גבריאל להבעל התניא, כי זה יותר מעשר שנים סובל הוא מרדיפות מבני משפחתו, ולכן נהרס מצבו הכלכלי. כאשר קיבל את הערכת הרבי וסיפר לאשתו כי אין לו במה לסלק, הלכה ומכרה תכשיטיה שלא בידיעתו, הביאה לו את

ראה מעשה ונוזר...

יהודי שאינו חושב כלל מעצמו, יהודי שסובל רדיפות ושותק, אין לו רוגזא ועקמת נפש, הוא אינו מדבר לשון הרע ורכילות, וגם להרבי לא סיפר מהרדיפות שיש לו, ואחר כך כשרבו הניח עליו סכום גדול ליתן לצדקה, הוא עם אשתו בתימותה ועם האמונהובטחון ושמחה היתה מבריק את המעות, וכיוונה שיאיר את מזלם. הוא הפלא ופלא לראות את התמימות והישרות והנקיות של הדורות הקודמים, בזה הדרכים אנו צריכים לילך, לפרסם שיש בורא עולם, לא לחיות בתוך רוגזא וכעס, רק בשמחה ובפנים מאירות, אז יכולים לפעול ישועות, לעצמו ולאחרינא.

אור לזתיבתי

האם מותר לו לבחור לשנות דרכו בחסידות?

תשובה: בתורתנו כתיב 'שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמך'. בתורה כתיב 'ושננתם לבניך', 'ולמדתם אותם את בניכם'. אנו רואים בתורתנו שיש מצוה על האב לחנך את בנו,

בחור שואל: הוריו שייכים לאיזה חסידות, והוא לא מאושר מן מקום החסידות, הוא רוצה לבקש לעצמו רבי ומדריך דרך אחר, מקום אחר לבחור לו, דרך אחר בחייו. מה יעשה?

ואם יש מצוה על ההורים לחנך את בניהם, הרי יש מצוה להבנים לקבל מההורים. אם ההורים מנהגים את ביתם באופן שכל ילד יכול לילך על דרכו שבוחר, עם הספרים שהוא לומד, עם המנהגים שהוא מתנהג, עם המקומות שהוא הולך, עם ההשקפת החיים השקפת התורה והחסידות שהוא בוחר לו, בית כזה ייחרב.

באים כסדר אלי הורים, שמתאוננים על זה. אתמול בא אלי הורים, ובכו בכיות נוראות, שאחד מן הילדים נתקשר למקום אחר, והוא משפיע על הילדים אחרים. האב סיפר: כשאני לוקח ספר חסידי ללמוד בסעודת שבת, הילדים אינם שומעים אלי, הם צוחקים ממנו בפני, מביאים בביתנו השקפות זרות, השקפות אחרים, והאב מרגיש עצמו כגלגל החמישי בהבית! וכאן מדברים מבית שעדיין יש בנים קטנים, בחורים ובתולות. כן שומעים אנו טענות מן הורים כסדר.

בתחילת זמן זה, אב אחד שלח את בנו הבחור באחד מן הישיבות, שכבר למד שם כמה זמנים. עבר שבוע הראשון מן הזמן, וכן שבוע השני, והוא אינו רואה בנו בישיבה ההוא, והוא אף לא ידע היכן לומד בנו. זה לקח שני שבועות עד שיתוודע שבנו הלך מעצמו לישיבה אחרת. וכי ידעתם איזה יסורים זהו להאב? וכי ידעתם איזה מהפיכה זה עושה בעולם? העולם אין יכול להתנהג באופן כזה!

כל בחור צריך לדעת: בכל זמן שעדיין נמצאים בבית ההורים, לוקחים החינוך מהאבא ואימא. כל דבר שעושים צריכים לעשות רק ברשות של ההורים, צריכים לשוחח ולשמוע חוות דעת של ההורים, אין יכולים להפך את הבית. זה עושה חורבן, עושה חורבן על ההורים, ועושה חורבן על שאר הילדים.

אחר החתונה, כשהאדם כבר יש לו ביתו בעצמו, יכול הוא לעשות כמו שהוא מבין, הוא יכול ליקח איזה רבי שהוא רוצה. אבל כל עוד שהוא נמצא תחת רשות אביו, אין זה תכלית החיים, ואף לא טוב הוא לבחור.

למה? כי לאביו זה יצר לו, לאמו זה יצר לה, נעשה סכסוך, והרבה לא בריא שבנים נתגדלים בסכסוכים עם הוריהם.

בשנות הנערות מדמין, שאם מתחכמים על ההורים, הרי הוא פיקח עצום, וחכם גדול, אבל כל ימי חייו ההרגש מעיק לו, ואין להם חיים טובים ומתוקים. בחורים יקרים! אנו רואים ומדברים אם אנשים הרבה מכל הגילים, אנו אומרים לכם עדות, אחר יותר מארבעים שנים לעסוק לעזור לאחרים, ואני מעיד לכם, כשבחור יש לו שנות הבחרות מאושרים, הוא עושה רק רצון הוריו, הוא נכנע להוריו, הוא נכנע להישיבה - יש לו שנות חיים מאושרים! עדיין יש עת לאחר החתונה לעשות את כל מה שברצונך לעשות, תעזוב זה על אחר החתונה. עכשיו - בחור היקר - אל תעשה את זה! אם האב שלך אמר לא, אזי אל תעשה. אם אביך מסכים, אז למה לא? אתה רוצה לשנות מהחסידות של אביך, ואביך מסכים, אדרבה ואדרבה. אבל אם אביך אינו מסכים, קח את זאת לסימן מן השמים, שזה אין לתכליתך.

בחור יכול להיות יותר חרד וירא שמים מאביו. אין זה חסרון. האבות אוהבים את זה, אבל החסרון הוא כשמביאים שינוי משמעותי במהלך החיים בתוך בית אביך, בית אביך צריך להתנהג כמו שאביך מנהג אותה.

יש הורים שאין זה מעיק להם, בסדר, יש להם טבע זה, יש להם שיטה זו, יש להם השקפה זו, בסדר! הגם שאנו רואים בזה חסרונות הרבה, אין יכולין להתגדל על יסודות הגונות, אין זה בית הגונה, זהו בבחינת 'איש כל הישר בעיניו יעשה', זה אינו בית בריא כל כך. התורה הקדושה, החז"ל, לא העמידו לנו הסדר העולם כך. הסדר העולם העמיד הקב"ה וחז"ל ורבתינו, שעד החתונה מציינים להאב ואם, זהו הסימן מן השמים שזהו הרצון השם. אחר החתונה תשאל את חוות דעתם של יהודים יראים ושלמים, ואז תנהיג אותך השי"ת על דרך הנכון, ואז כבר תעשה את זה, באופן נעימה, בלי לצער אף אחד, בעזר השם ובס"ד.

יכולים לשמוע תשובות בכל תחומי החיים על קו המערכת בכפתורים: 551

אור הכוכב

המשך מעמוד ג'

בשבוע זו כבר מכינים עצמינו לחנוכה, בשבוע זו יחול כמה יומא הצלות מצדיקי הדורות, זהו שבוע מאירה, שבוע שמיחה, שבוע בריאה, ואנו צריכים לנצל את כל היומא דפגרא להביא בתוך עצמנו את הדביקות בה' כמו שנאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם, וכיצד נעשים בדביקות אל ה'? זהו על ידי 'חיים כולכם היום', אם חיים בחיות ובחרת בחיים, אני חי בשמחה ואני משמח את כולם, אז יעזור השי"ת, שאנו יוכלו לקיים תמיד את 'העבדו את ה' בשמחה'. תפעלו כל טוב, כל מיני ישועות און א לעכטיגן תמיד, אמן כן יהי רצון

פרקי הינוך

פרק ה' חלק ב'

שני מהלכים של לימוד תורה של ילד: א. הוא לומד בעצמו. ב. הוא מקבל מהוריו

אומר החתם סופר יסוד: ילד יכול להתגדל על ב' מהלכים, המהלך הראשון הוא: ילד יכול להתגדל שהוא לומד תורה מעצמו, הוא מחנך בעצמו את עצמו, הוא עמל בעצמו בעמל ויגיעה להתגדל ולהיות בן תורה ירא ושלם. והמהלך השני הוא, שהתורה והמצוות והמעשים טובים שיש לו, זה מקבלו מהוריו, שהמה הנחו אותם בקרבו.

התורה רוצה ביותר שהילד יקבל מהוריו

אומר רבי אלעזר בן עזריה, שהיסוד מלהביא את הפעוטים לראות את מלך ישראל, הוא, ליתן שכר להוריהם, מכיון שהרבונו של עולם זיכה את ההורים, שהילדים לא יכלו לחנך את עצמם בעצמם, רק ההורים יהיה להם השכר והזכות מהתורה ועבודה ויראת שמים מילדיהם. וממילא, אפילו אם יכול להיות סכנה אם לא נתפעלו מעצמם, עם כל זה רצה התורה ביותר שהילד יתגדל על ידי התורה והמסורה שהוא מקבל מהוריו.

אם הוא מזכה את הרבים אין צריכים לירא שיצא ממנו חטאים

החתם סופר מביא גם כן בפרשת וירא, הקב"ה אמר 'למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו' (בראשית יח יט) השי"ת הבטיח לאברהם אבינו דברים הרבה, שכר הרבה, אבל אולי יחטאו בני אברהם, והחטא יגרום שלא יקבלו כל הני דברים? על זה אומר החתם סופר, שמי שהוא מזכה את הרבים אינו בא חטאים לידו, ואם כן, מכיון שאברהם הוא מצוה, הוא לומד תורה, הוא מדריך, הוא מחנך את ביתו ואת בניו אחריו, לשמור את התורה והמצוות, נמצא שהוא הוא מזכה את הרבים, וממילא יכול הקב"ה לבטיח לו את כל הני ההבטחות, ואין צריך לירא אולי יגרום החטא שכל ההבטחות לא יכול ליתן לו.

הורים יקרים! אנו כלונו מזכים את הרבים, האב והאם יש להם הכח של המזכה את הרבים, ואם מתנהגים כמו שצריכים, אין באים חטאים ממך, ואתם מקבלים כל הדברים הטובים לכם ולזרעכם אחרים, וכל ההשפעות הטובות. הרי לנו ב' יסודות חזקות. ראשית: שהילדים אין מחנכים את עצמם, האב והאם המה צריכים לחנכם. וב', שכל אב ואם המה מזכים את הרבים, ועל ידי שמחנך כהוגן, מקבל הוא כל ההשפעות טובות.

בעזרת השם יתברך בשבוע הבא נמשיך בשיעור זה

השיעורים בחינוך אפשר לשמוע על הקו הכפתורית: 25

מאמר הפרשה והמועדים

פרשת וישב תשפ"ה

דיבורי חיזוק והדרכה לימי החנוכה

לגאולה אומרים שירה, ממות לחיים לא כל שכן. וקל וחומר הוא מדאורייתא, שהוא אחד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן. שאם אמרו ישראל שירה על יציאת מצרים, שיצאו משעבוד לגאולה, ק"ו כשיוצאים ממות לחיים שמחוייבים לעשות זכר.

אע"פ שמצד הקל וחומר סגי בשירה והלל, או באמירת על הניסים בלבד, ולא הדלקת הנרות. אעפ"כ מצות עשה מן התורה הוא לקבוע יום ולומר שירה על הנס, וניתן הדברים לחכמים לקבוע מה לעשות באותו היום, ב"ד אדר תקנו לקרוא מגילה ולשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ובימי חנוכה תקנו להדליק נרות. נמצא שעיקרו מדאורייתא ופירושו מדרבנן.

וכתב **הערוגת הנושם** (שו"ת או"ח סי' ר) שיש מקשים, בשלמא בפורים יש ק"ו, ומה מעבדות לחירות אמרו ישראל שירה, כ"ש

כתוב בספר **המצוות להרמב"ם**, אחד מהשרשים ביסוד מנין התרי"ג מצוות שאינו מונה מצוות מדברי סופרים. בניגוד לכה"ג שהיה לפניו, שכן מנה מצוות מדרבנן. אך הרמב"ם כתב שזה טעות למנות נר חנוכה ומקרא מגילה מכלל מצוות עשה, כי תרי"ג מצוות ניתנו למשה מסיני, ואין למנות בהן מצוות שתקנו חכמים. ואם משום שאמרו חז"ל על נוסח ברכת 'וצונו' שהוא משום 'לא תסור', א"כ יכולים למנות כל מנהגי חז"ל כעוד מצוות עשה, ואלו מהדברים שאין להם שיעור.

וצריכים להבין דעת הבה"ג. וכתב **החת"ס** (מס' שבת דף כב) ליישב דעת הבה"ג ועוד ממנוני המצוות שכן מנו נר חנוכה מחשבון תרי"ג מצוות. כי אמר הקב"ה למשה רבינו שאם יהיו ישראל בעת צרה ויושיעם הקב"ה ויעשה להם ניסים ונפלאות, חייבים לעשות זכר לאותו הנס שיעשה להם הקב"ה. וכמבואר בגמ' (מגילה יד.) קל וחומר, השתא משעבוד

רק על נס המלחמה יש מצוה מן התורה לקבוע יום לאותו הנס, מדין ק"ו בן ק"ו כנ"ל.

ולאחר שכבר התחייבנו מן התורה לקבוע יום לזכר אותו הנס, באו חכמים ותקנו מה לעשות בזה היום, להדליק נרות חנוכה. ממילא אף שהנשים מתחייבות ע"י יהודית שהיה לה נס במלחמה, תקנו חכמים לחייבם בנרות חנוכה, וכן ביום הראשון אף שהיה די שמן ליום אחד, תקנו חכמים זכר לנס המלחמה להדליק בו נר. וא"כ אף שאין לנשים שייכות למצות הדלקת נרות המנורה בבית המקדש, שלכאן היא מצות עשה שהזמן גרמא, אלא שלאחר שהיה להם יד בנס המלחמה, ואף עליהם היתה הגזרה להשכיחם ולהעבירם, ממילא נתחייבו לקבוע זכר לאותו הנס מן התורה, ומה משעבוד לגאולה, ממות לחיים לכ"ש, ומה ממות לחיים, משמד לתורה לא כל-שכן. אלא שחכמים תקנו לעשות הזכר ע"י הנרות. שזה היה אחד מהנסים באותו נצחון.

ועפ"ז כתב הרה"ק בעל **ויחי יוסף מפאפא** זצ"ל, שבנוסח **'הנרות הללו'** שאומרים תיכף אחר הדלקת הנרות, לא הוזכר שם כלל נס השמן. רק נס התשועות והמלחמות. וכן בנוסח **'על הניסים'** שבתפילה וברכת המזון. כי באמת עיקר החיוב מן התורה הוא לעשות זכר לנס הגדול שהיה במלחמה, שהיינו בסכנה שלא להעבירו על הדת, והקב"ה עשה עמנו נס ופלא למען שמו הגדול. ובאו חכמים ותקנו לעשות הזכר בנס, ע"ש אחד מהנסים שהיו שם, שהיה שמן רק יום אחד, ודלק שמונה ימים.

ונודע מש"כ **הב"ח** שרק ג' מצוות צריך מן התורה להזכיר בהם טעם המצוה, סוכה דכתיב למען ידעו דורותיכם, ותפילין דכתוב למען

ממות לחיים, שביקש המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, כשיצאנו ממות לחיים, צריך לומר שירה. ותקנו חכמים גם שאר מצוות הפורים. אך בחנוכה שלא היה גזירה להשמיד להרוג ולאבד, וכמ"ש **הטורי זהב** שלא תקנו משהתה ושמחה בחנוכה, משום שלא היתה גזרת הרשעים להרוג הגופים, א"כ נמצא שאין כאן ק"ו, ואיך יכולים למנות נר חנוכה בברי"ג מצוות. ותיירץ שיש כאן ק"ו על גבי ק"ו, שאמרו חז"ל 'גדול המחטיאו יותר מההורגו', וא"כ כך ילפינו שנר חנוכה מן התורה; ומה משעבוד לגאולה אומרים שירה, ממות לחיים לא כל שכן, ומה ממות לחיים אומרים שירה, מדרכי מות לדרכי חיים, על אחת כמה וכמה. ק"ו בן בנו של ק"ו. ובאו חכמים ותקנו להדליק בהם נרות.

ועפ"ז מבאר הערוגות הבושם הא דאמר רבי יהושע בן לוי, נשים חייבות בנרות חנוכה שאף הן היו באותו הנס, ופרש"י ע"י מעשה דיהודית. וקשה וכי מפני נס דיהודית יתחייבו הנשים בנרות חנוכה, בשלמא בהלל והודאה ואמירת על הניסים יש להם יד ע"י מעשה דיהודית, אך מה למעשה דיהודית ולחייב נרות חנוכה? ועוד צ"ע שאם חיוב ההדלקה ביום הראשון הוא על נס המלחמה, כמ"ש בפרי חדש, לתרץ קושיית הבית יוסף שהיה די שמן להדליק ליום אחד. וכתב הפר"ח שהוא על נס המלחמה, וא"כ היו צריכים לעשות זכר אחר, מה שייך להדליק נר על נס מלחמה. אלא כאמור לעיל שהכל מתחיל ע"י נס המלחמה, שזה מחייב מן התורה לקבוע יום לזכר הנס. כי הנס של השמן אינו מחייב מן התורה לקבוע לו יום בכל שנה, אילו היה רק נס הנרות בלי גזרות להשכיחם תורתך, לא היו עושים זכר לנס כלל.

ימים במעט שמן טהור. פרצו כל חוקי הטבע, נמר דקדושה כנגד נמר דסט"א.

וכתב מהר"ל שכן בפרטי מצות נר חנוכה מצאנו 'פריצת גדרים' שהוא כעין עזות וחוצפה. יוצא מבינתך ומדליק נר בלילה ברשות הרבים, האם ביקשת רשות ממישהו? ובמשנה אמרו 'בנר חנוכה פטור', כששורף איתו, ורוב ראשונים סברו שאין מדליק בפתח הבית לחצר, אלא בפתח החצר לרשות הרבים. בסוכה ברשות הרבים י"א שהסוכה פסולה, אך נר חנוכה ברשות הרבים לכו"ע אין המקום צריך להיות שלו, ולכו"ע אין צריך להעמיד שומר שלא ינוק מישוהו מהנרות חנוכה, ולכאורה והרי 'אסור להזיק'. מי סילק את האיסור הזה? אלא שזהו נס חנוכה ש'עוים כנמר' דיהודה בן תימא, ניצחו את הנמר הרע, היווני שדניאל ראה אותו כנמר, שכל עיקרו אינו אלא עזות וחוצפה, לכן צוה הקב"ה להיות עז ולהדליק הנרות בחוץ. כי כל עיקר פרסומא ניסא, הוא לפרסם ענין של עזות וחוצפה נגד הטבע, תוכלו לבנות כמה אוניברסיטות שאתם רוצים, ותלמדו שם כל חוקי הטבע, ויהודי אחד יושב וצוחק...

*

הגה"ק בעל השפת אמת זצ"ל מביא בשם בעל "חידושי הרי"ם" זצ"ל שאמר, כי הנה בכל יום טוב מאירה הארת היום טוב בזה העולם, בפורים מאירה הארת השמחה, בפסח האמונה, בימים הנוראים היראה, וכן הלאה. הארות אלו מסייעות לבני האדם ומרפאות את נשמותיהם. והנה המצוות של כל יום-טוב ויום-טוב הן אלו שמושכות את הארת היום-טוב על האדם, ולמשל אכילת המצות בפסח מושכת

תהיה תורת ה' בפך, וציצית דכתוב למען תזכרו. וא"כ מדוע אומרים בהנרות הללו טעם ההדלקה, שלא מצינו כך בשופר במצה ולא במגילה.

אלא שאומרים זה הנוסח לאפוקי שלא נאמר שעיקר קביעת ימי חנוכה הוא על נס שמן המנורה, ולכן מפרשים 'על התשועות ועל המלחמות שעשית לאבותינו ביום הזה ע"י כהניך הקדושים'. ולכן אומרים זה הנוסח לאחר ההדלקה ולא לפניה.

*

כתב החסיד יעב"ץ שאנו צריכים ללמוד מנס חנוכה ענין עזות דקדושה בעבודת ה', והוא מדת הבטחון שאינו מתפעל מהמציאות הגשמית שרואה לפני עיניו. כי מי שאין לו בטחון מתמודד לוחם עם המציאות. אבל מי שבטוח בה', הוא עז ותקיף ואינו מתייחס כלל עם המציאות. וכן היה בנס החשמונאים, שהגיע פוליפוס עם רכבות חיילים, עמדו כנגדם כמה כהנים בודדים והחליטו לצאת וללחום בהם, זוהי מדת העזות דקדושה, שאינו מתחשב עם מציאות של רכבות איש שעומדים כנגדם, כי 'מאויבי תחכמני', אם יש ליוונים עזות דקליפה שלא להכנע לחכמה דקדושה, נעמוד כנגדם עם עזות דקדושה, ויצאו כמה אנשים בודדים ללחום בעם רב כזה עם פילים אדירים וחיצים ארוכים כאלה.

ולכן היה הנס בשמן המנורה, שהתגברה הקדושה על המציאות הטבעית שאין השמן יכול לדלוך כי אם יום אחד, ובחכמה יונית יכולים לחשב מראש כמה שמן צריך להדלקת שמונה ימים, באו בני ישראל והדליקו שמונה

את האמונה על האדם ומרפאת אותו מחולאי, ולכן נקראת המצה "מיכלא דאסוותא". והמשיך ה"חידושי הרי"ם" ואמר: מה היא המצה בחנוכה, שמושכת על האדם את הארת הימים? הלא היא **מצות ההלל וההודאה**. בזה שהאדם מהלל ומודה להשי"ת על הניסים והנפלאות, הן שעשה לכללות האומה בימים ההם, והן שהוא עושה עמו בזמן הזה, הרי הוא מושך על עצמו את האור הגנוז שמתגלה בימי החנוכה. וזהו מה דאיתא בגמרא (שבת כא:): "לשנה אחרת קבעום ועשאום ימים טובים בהלל והודאה". רוצה לומר: חכמי הדור קבעו שהדרך להמשיך הארת היום טוב יהיה באמצעות ההלל וההודאה.

העשיר ממתין לשמוע משהו על הדירה שנתן לו ועל כל החפצים היקרים שהשכין בתוכם, אך לא, העני מדבר בלי סוף על המאכלים, כמה טובים היו, ואף לא מילה אחת על הדירה. כיון שראה שאין העני מדבר על הדירה, אור אומץ ושאל: "נו, ומה עם הדירה שנתתי לך" "אין הכי נמי", השיב האיש, "גם הדירה בסדר גמור. כך יכולנו לאכול תחת קורת גג ולא הוצאנו לסעוד את לבבנו תחת כיפת השמים"...

כשאנו מדברים בענין ההודאה להשי"ת על הטובות שהוא עושה עמנו, אם נודה אותו בעיקר על הפרנסה ועל שאר הצרכים הגשמיים ונרחיב בהם כמיטב יכולתנו, ובו בזמן נשכח להודות לו על הצרכים הרוחניים או נודה עליהם כבדרך אגב, נראה כאותו עני שהודה על מיני המגדים תחת אשר יודה על הדירה. שהרי זאת אנו יודעים שכל התענוגים והנוחיות שיש לנו בזה העולם, כולם הבל הבלים המה, ויבוא יום אשר נותי אותם מאחורינו ונימאס בהם, ולעומת כן ההשפעות הרוחניות שאנו מקבלים מאת ה', נשארים באמתחתנו לנצח נצחים. אפילו מחשבה אחת מכבודו יתברך, ואפילו תשוקה אחת לדעת את ה', הלא נצח נצחים היא וכל חללי דעלמא לא ישוון לה.

אשר על כן צריכין לעורר ליבנו, יהודים קדושים ומאירים. כי אנו יושבין בלילות חנוכה,

וכי ישאל השואל: והלא המצה העיקרית בימי החנוכה היא הדלקת הנרות ולא דווקא ההלל וההודאה? אף אנו נאמר לו: שאיתא **מפסקי הרי"א**¹ שהדלקת הנרות גופא היא ביטוי של הודאה, כי אפשר להודות על-ידי דיבור ואפשר להודות על-ידי מעשה. משל להסביר הענין, מעשה בעשיר אחד שהיה לו ידיד נפש מחוסר אמצעים. לרגל יום הולדתו נמלך העשיר ליתן לו דירה רחבת ידיים במתנה, וכיון שנותן בעין טובה הוא נותן, מילא את הדירה בכל טוב, מיטות ושולחנות, ארונות ומנורות, ואפילו מיני מגדים ומשקאות כדי שיוכלו הנכנסים אל הבית להחיות את נפשם. העשיר הזמין את ידידו העני והודיע לו כי דירה פלונית שלו היא והנה הוא מוסר לו את המפתח. לשמחת העני לא היה גבול ונכנס עם בני ביתו ועם חפציו הדלים אל הדירה החדשה המוארת והכוללת בתוכה כל הטובות שבעולם. כיון שהיו רעבים ללחם וראו שולחן ומפה ועליה מיני מגדים, חטפו ואכלו והשביעו את נפשם.

כשהאדם מחשיב כל עובדא שהוא עושה כדבעי, הוא עולה ומתגדל בעבודתו ומהלל ומשבח את בוראו כל היום וכל הלילה.

פרפרת נפלאה בשם החסיד רבי יוסף צייטוורט זצ"ל וזה סגנונה: כשבא המלאך לבשר לאברהם ושרה על לידת יצחק, צחקה שרה בקרבה כדכתיב: "ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדוני זקן", ובא עליה הקב"ה בטענה מדוע זה צחקה עד כדי כך שהיא עצמה ניסתה להכחיש את דבר הצחוק. אולם לפי זה יתמה מאוד מדוע נקרא שמו יצחק על שם "כל השומע יצחק לי", והלא קשה היה דבר זה להשי"ת, ואיך יתכן לקרוא הילד בשם המזכיר הענין הקשה לו להשי"ת.

אך התירוץ הוא הפלא ופלא: קודם שנעשה הנס, צריך האדם שתהיה לו הכרה ברורה שאין שום חילוק אצלו יתברך בין טבע לנס, ושגם זקנה בת תשעים יכולה ללדת בנים, וכיון שכן הייתה עליה תביעה מדוע נתפלאה על הדבר עד כדי צחוק. אך לאחר שנעשה הנס, מחוייב האדם לעורר את עצמו כדי שיתפעל מן הנס שנעשה לו מחוץ לגדרי הטבע ולומר עליו שירה, ולכן לאחר הנס מותר היה לקרותו יצחק על-שם הצחוק שנובע מן ההתפעלות.

*

איתא בספ"ק קדושת לוי (דרושים לחנוכה): "חז"ל נחלקו במסכת שבת אם מותר להשתמש בנרות החנוכה, חד אמר מותר להשתמש לאורה, וחד אמר אסור להשתמש לאורה. ביאור המחלוקת הוא על פי משל במלך שבא להתארח אצל איש פשוט. והנה ישנם שני מיני אנשים, המין האחד הוא מי שלא ניחן בחכמה גדולה וכיון שרואה את

משפחה ומשפחה יחדיו, ומהללים, שוחחים, משחקים כולם שבת אחים גם יחד, צריכין לזכור שאין זה העיקר, אלא עלינו לזכור שגם אם הקב"ה נותן לנו שפע גשמי, אין זה אלא כדי שנוכל להשיג את השפע הרוחני ולעבוד אותו כדבעי. ואשר על כן עיקר ההודאה צריך להיות על השפע הרוחני ולא על הגשמי. בוודאי יש לנו להודות גם על הצרכים הגשמיים שבאים להטעים לנו את עבודתנו הרוחנית, אבל כל לנו להפוך את העיקר לטפל ואת הטפל לעיקר.

*

מעשה שהיה בטבריה, ביהודי אחד זקן שתש כוחו והיה שוכב במיטתו כקרקע עולם. כל-כך חלוש היה הזקן עד שאפילו תפילין לא היה מסוגל להניח ואחרים היו צריכים להניחם על זרועו ועל ראשו. באו וספרו להרה"ק רבי אברהם מקאליסק זיע"א כי האיש נפל לייאוש ואומר שטוב לו מותו מחייו. התעורר הצדיק ושם פעמיו לבית הזקן. כשנכנס, ראה שמגלגלים לו את רצועות התפילין על זרועו, קירב את פיו לאוזנו של הזקן ולחש לו: "דע לך, שכדאי לו לאדם לבוא לזה העולם על שמונים שנה ובלבד שיזכה פעם אחת לקיים מצות תפילין אפילו אם הרצועות מגולגלות על זרועו על-ידי אחרים!".

הרה"ק בעל "בית אהרן" זיע"א אמר: הלך האיש ברחובה של עיר ושמר את עיניו מלראות ברע, צריך הוא כבואו לביתו להוציא כינור ולנגן "ארוממך".

בנו של ה"בית אהרן", הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א, אמר: למה אין האברכים מתעלים? מפני שאינם מחשיבים את העובדא!

אצלו והושיעו מצרתו. מר אמר הדא ומר אמר הדא ולא פליגי.

*

בספה"ק "**באר מים חיים**" (פרשת האיזינו), על הפסוק "**כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו**", האיר בעל "באר מים חיים" את עיינינו אודות גודל הזכות שנפלה בחלקנו להודות לא-ל בורא עולם על הטובות שהוא עושה עמנו, וז"ל"ק: יתבאר על דרך מה שכתבו **תלמידי רבינו יונה והרא"ש** (ברכות פ"ג) על מה שאנו אומרים ב"מודים דרבנן" "**על שאנחנו מודים לך - ברוך א-ל ההודאות**", שפירושו כך: על מה שאתה זיכיתנו ונתת לנו הכוח להודות לך, על זה גופא ברוך א-ל ההודאות, כי אנו מברכים אותך ומהללים ומשבחים לשמך הגדול והקדוש על החן והחסד והטובה הגדולה שעשית עמנו בזה שאנחנו מודים לך ומברכים אותך. ולזה יאמר "**כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו**", פירוש שעל זה גופא צריכים אנו לתת גדולה וכבוד ושבח ליוצר בראשית ברוך הוא, על אשר זיכה אותנו לקרוא בשמו.

ומסביר בעל "**באר מים חיים**": על מה האדם מודה, על דבר גדול שקיבל מתנה נפלאה שלא ציפה עליה מעודו. אף כאן אין אתנו יודע עד כמה נפלאה היא מתנת ההודאה לבורא כל עולמים, ואילו היה יודע, היה יוצא בריקודים ובמחולות והיה מפזז ומכרכר בכל עוז, וזה לשון קדשו: כי אם עיני שכל היה לך, היית מוסר נפשך ורוחך ונשמתך לא-ל הכבוד באהבה עצומה בשמחת הזכרת שם ה' יתברך ויתעלה שהוא תענוג שאין כמוהו ושמחה שאין כיוצא בה.

עשירותו של המלך, הוא מתפעל ממנה עד מאוד. המין השני הוא אדם בר דעת אשר יודע שהעשירות אינה כלום, כי כל מלך יש לו עשירות, אך השמחה שלו היא על עצם זה שהמלך בא להתאכסן בביתו. אף כשהקב"ה עושה לו נס לאדם, ישנם שני מיני אנשים. המין האחד הוא זה שנתפעל מעצם הנס, ממה שראה דבר מה שאינו עולה בקנה אחד עם הטבע. איש זה דומה לאותו אחד שנתפעל מעשירותו של המלך, וכי לא ידעת שיש לו עשירות, וכי לא ידעת שהקב"ה יכול לעשות ניסים למעלה מדרך הטבע, וכי חידוש הוא עבורך. אך המין השני הוא זה שאין שמחתו על עצם עשיית הנס, אלא על כך שהקב"ה שמע לתפילתו והתאכסן בביתו. התפעלותו היא מן הקרבה שיש לו עם הקב"ה ועל זה הוא מהלל ומשבח אותו.

נמצא מעתה, עוד בטרם נעבור לסיום דבריו הקדושים, שזהו החילוק בין קודם הנס לאחרי הנס. קודם הנס על האדם להתבונן על עצם עשיית הנס ולומר: אין אצלו יתברך שום חילוק בין נס לטבע, וכפי שהוא מנהג את עולמו באופן טבעי, כן הוא יכול לנהגו באופן נסי. אך לאחר הנס יתבונן בזה שהקב"ה כביכול נתפנה אליו לעשות לו נס והתאכסן בביתו, ועל זה יודה ויהלל את השי"ת.

ובזה מפרש הקדושת לוי מחלוקת האמוראים אם מותר להשתמש לאורה או לא. 'אורה' זה אור הנס, כלומר ההתפעלות מן הנס. מאן דאמר אסור להשתמש לאורה, היינו שאסור להתפעל מעצם זה שנעשה נס שלא כדרך הטבע, שהרי אין חילוק אצלו יתברך בין טבע לנס. ומאן דאמר מותר להשתמש לאורה, היינו שמותר להתפעל מזה שהקב"ה התאכסן

ה", הרי לן מזה שאין יכולין להודות עד שנפתח שערי צדק, דהכי משמע בפסוק פתחו לי שערי צדק - ואז אביא בם אודה. א"כ לזה גופא צריך ציווי. ובחנוכה יש פתיחת שער, לכן קבעו המצוה על הפתח לרמוזו על פתיחת השער. וכמו כן נפתח בנפשות בני ישראל, פתחו לי - היא בעצם האדם, כי הנפש משתוקק להלל ולהודות להשית, רק נסגר בגוף, כמו שכתוב הוציאה ממסגר נפשי, ונר חנוכה רמז מעין "אור בית המקדש" וכשבא איש ישראל לבית המקדש נפתח בו שערי הנפש, ולכן היו י"ג השתחויות בבית המקדש מול י"ג שערים, כי בכל פתיחת שער יכולין להשתחוות ולהודות.

*

רבינו המהרש"א כתב (סוף מסכת נזיר דף טו) שמסיבה זו ציוונו הקב"ה לברכו לאחר המזון, כדי שיוכל להטיב לנו, וזה לשונו: "לפי שמוזנותיו של אדם קשים בקריעת ים סוף, על כן ציווה הקב"ה להאוכל ושבע לברך עליו כמו שנאמר ואכלת ושבעת וברכת וגו', שעל ידי זה הקב"ה משפיע ברכותיו להיות לו בריווח מוזנות, כי יש לאדם מקטרגים בדבר מלתת לו מוזנותיו הקשים בריווח, ואלו הברכות הם המליצים יושר וסגורים טובים לגד המקטרגים". וכן איתא במדרש (ילקוט שמעוני בשלח): "כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה, בידוע שמוחלין לו על כל עונותיו ונעשה בריה חדשה. ישראל כשנעשה להם נס ואמרו שירה, נמחלו להן עונותיהן, שנאמר (שמות טו, כב) ויסע משה את ישראל, שהסיען מעונותיהן". על-ידי אמירת השירה, הסיעם משה מעונותיהם ונסתלקו כל המקטרגים עליהם. וממשיך שם: "וכן אתה מוצא בדוד שנעשה לו נס ואמר שירה, ומנין שנמחל לו על כל

ועל כן למדו חז"ל (ברכות כא) מפסוק זה "כי שם השם אקרא" שצריך לברך ברכה על התורה קודם קריאתה ולימודה. יש שתי ברכות בלבד שהן מן התורה, ברכת התורה קודם הכנסת מזון רוחני, וברכת המזון לאחר הכנסת מזון גשמי. וכבר כתב ה"חינוך" שהטעם שעל מזון רוחני מברכים קודם הכנסתו, הוא מפני שאפשר לחוש את טעמו עוד קודם הכנסתו, כי אם בעצם ההכנה להכניסו כי הן כל התורה שמוותנו של הקב"ה הוא כנודע, ואיזה תענוג וחיבה וחמדה ושעשוע עריבה ונעימה וחיבה ותשוקה כהתקרבות והתדבקות בשמו הגדול והקדוש שכל מלאכי מעלה אראלים אישים תרשישים שרפים ואופנים וחיות הקודש נרתמים ומודעזעים בשמעם הזכרת שמו הנכבד והנורא. ובוודאי מהראוי לברך קודם בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה על אשר זיכנו בחיבת תורתו הקדושה הדבוקה בשמותיו יתברך.

*

בספה"ק "מראה יחזקאל" על פרשת השבוע, תמה על זה שאנו מברכים על הציווי דייקא לקרוא את ההלל, כלשון הברכה "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו", כי לכאורה היינו מהללים את ה' גם בלי שנצטווה לכן, שהרי מידת הגיונית היא ליתן תודה למי שמטיב עמנו, וההודאה יוצאת מאליה מרוב שמחה ועליות על הטובה הגדולה והנפלאה שהטיב עמנו, ואם כן נוסח הברכה היה צריך להיות על עצם זה שיש לנו הזכות להודות ולא על זה שנצטוונו להודות. ועיי"ש מה שתיריך.

אמנם בשפת אמת תירץ עפ"י דרכו, דכתיב "פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה -

לחם וממשאלות לבו, אזי "והוא יתן מעדני מלך", היינו יכול ליתן ולהשפיע מעדני מלך וכל השפעות טובות לבאי עולם.

עונותיו? דכתיב בטר שירתו: ואלה דברי דוד האחרונים, היכן הן הראשונים? אלא מלמד שמחלו לו הקדוש ברוך הוא.

הדברים נפלאים וערבים לאוזן, ואם אמנם קשה מאוד לעמוד בהם בשעת מעשה, כשהכל מסכיב נראה שחור משחור, עם כל זה אלו שהתאמצו להודות גם על הרעה לבורא עולם, מספרים על ישועות ונפלאות שנעשו להם שלא בדרך הטבע. וכבר אמר הרה"ק רבי **יחזקאל מקוזמיר זיע"א** על הפסוק: **"ואתה אמרת היטב היטיב עמך" - אם תאמר שטוב לך, אישפיע עליך טובה.** ואין הכוונה רק לומר כן, אלא לחזור על הדברים שוב ושוב ולהוציאם מן הפה עד שיאמין בזה באמת, כי אז יזכה למעדני מלך.

*

בספה"ק **"בת עין"** (ויחי) כתב דבר נפלא מאוד, שכל הרוצה ליטול חיזוק יכול לבוא וליטול ממנו, וז"ל: ק: מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך - ונוכל לומר שהתורה הקדושה מורה לנו דרך היאך להמתיק הדינים בשורשם בכדי להמשיך שפע וברכה ממלך מלכו של עולם לעולמות התחתונים, הדנה העיקר הוא להאמין באמונה שלמה שכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, ולברך לבורא עולם ברוך הוא על הרעה בשמחה ובטוב לבב ממש כשם שמברך על הטובה, ואפילו ח"ו כשהאדם הוא מחוסר ממשאלות לבו, אעפ"כ יהיה אשוריו ותהילותיו של אדם לבורא עולם ברוך הוא על חיינו המסורים בידו ועל נשמותינו המופקדים בידו, כמאמר הכתוב כל הנשמה תהלל י-ה, ודרשו רז"ל: על כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, ואע"פ שהוא מחוסר ממשאלות לבו, אעפ"כ יאמין באמונה שלמה שכלול בזה חסד ה' באתכסיא בכדי לברך על זה בשמחה. ובוה האמונה והתהילה גורם שיומתקו הדינים בשורשם, שיזל מים הוא החסד ממלך עולם מקור החסד לבאי עולם והיו כל השפעות טובות ומעדני מלך באתגליא על כל העולם.

*

הרה"ק רבי **משה צבי מסאוראן זי"ע** שבת פעם אצל הרה"ק רבי **ברוך ממעזיבז** זי"ע (יודה"ק ח"י כסליו), וראה אותו בוכה בשעה שהוא אומר **"מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי"**. שאל אותו לפשר הדבר. אמר לו: הטעם שמודים כבר עכשיו על טובות העתיד, הוא מפני שחוששים שמא ישכחו להודות עליהם כשיבואו, וזה גופא שאנו עלולים לשכוח דבר כזה, גורם לי למרר בבכי.

*

במדדש לקח טוב העירו הערה, למה כל פסוקי פרשת וישב פותחים באות ו', חוץ משמונה פסוקים. והטעם לזה כתבו, שהוא משום אות ו' מרומזת על "וי" שהיא לשון צער,

וזהו מאשר שמנה לחמו, מאשר הוא לשון תהילה (כמו אושר), "שמנה" הוא אותיות "נשמה", גם לשון נשמה מורה על לשון שממה ושיממון. היינו כשהאדם מהלל לבורא עולם ברוך הוא על הנשמה המסורה בידו אע"פ שהוא "שממה לחמו", היינו שהוא מחוסר

שנשארה בגבולין, ולולב יש לו עכ"פ עיקר מדאורייתא בגבולין, אך היא הדבר מטעם שחשכות הגלות אינה מאפילה לגבי מצוה זו, וזהו לגדולה מזו אתה מתוקן שאתה מטיב ומדליק את הנרות, שנחמו לאהרן, שכתב הרמב"ן פ' בהעלותך שרומזים על נרות חנוכה, ע"ש.

וכתב **הבני שלשים** שחנוכה נתגלה הטוב, שכן חנוכה"ה גמיו"ט חס"ד. והשית"ת יעזור שנוכה להשיג ולקבל האורות הגדולים של הימים הללו מתוך שמחה ונחת אושר ועושר, אך טוב וחסד, ונוכה לגמר חתימה טובה, שנה טובה מבורכת, השפעות טובות ברוחניות וגשמיות, להודות ולהלל שמו הטוב מתוך הרחבה והרוחה, בכיאת משיח צדקנו במהרה דידן אמן.

לא לשכוח מן העיקר

הרה"ק רבי אשר מסטאלין זצ"ל נהג לומר דברי מוסר לחסידיו, כשחסידיו התוועדו עמו, אמר להם, כשמתאספים, ומזמרים ביחד, אבל העולם מתעסקים בעניני טפלים, מביטים מצד אל צד, ושוכחים מן העיקר, שהתאספו לומר זמירות שירות ותשבחות להקב"ה.

גודל ענין של הכנה למצוה

אבינוכם הענין של הכנה למצוה. האריכו עתה קודם הדלקת הנרות בזמירות וניגוני התעוררות, ובכלל קודם כל מצוה, מנהג החסידים שמאריכין, יש אימרא נוראה על זה. בפרשת השבוע הרי מרומז הענין של חנוכה, חנוכה מדאורייתא... וטבח טבח והכן, מביא הלבוש בשם השלטי גיבורים, שהאות ח' מן טבח, ותיבת ה'הכן', האותיות הם 'חנוכה', וזה

ובפרשה זו היו מאורעות של צער, וי במכירת יוסף, וי במיתת אשת יהודה ובניו ער ואונן, וי במעשה אשת פוטיפר, וי ליוסף בית הסוהר, וי לסריסי פרעה, חוץ משמונה פסוקים שאינם פותחים באות ו', שהם כנגד מצות מילה שמצוותה לשמונה ימים, מפני שזכתה אסנת בת פוטיפרע להזדווג עם יוסף שהיה מהול. וי"ל שמצות מילה עדיין עושים בשמחה. וגם מרומז נגד שמונת ימי חנוכה ימי הלל והודאה שאינם נכנסים אליה באנחות ורעות עינים, ויבלו שפתותינו מלומר 'וי', רק מתוך שמחה של מצוה.

*

כתב בספה"ק **שם משמואל**, זול"ק: פתילות ושמונים שאמרו חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין בהם בחנוכה, זה רמז על הגופים והנשמות שאין להם עלי' בשבת יש להם עלי' בחנוכה, כי איתא במד"ר וחושך על פני תהום זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן וכו', ובפ' לך חשכה זה יון, הרי שאז שלטה קליפת החושך, וכאשר ישראל התחזקו ומסרו נפשם על קדושת ה' ודחו מהם את החושך וקיימו בעצמם "כי אשב בחושך ה' אור לי", זכו לעומתם לאור גדול אשר חושך לא יחשיך ממנו.

והנה מה שנמצאים גופים ונשמות שאינם עולים בשבת, היא מפני רב העוונות המטנפים את הנפש כמ"ש "כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם", וע"כ יש להם עלי' בחנוכה, שאז זמן שאין שום חושך מחשיך בפני אור ה' המאיר.

והיינו טעמא שנשארה לדורות מצוה קבוע, מה שלא מצינו שום מצוה ממקדש

טבח, צריכין לשחוט את הסט"א, לשחוט את האומות העולם, צריכין לבטל כוחם. והכן, לכן צריכין לעשות הכנה, אם מכינים למצוה, בזה אנו מושברים כוחם של הסטרא אחרא.

והיכן רואין את זה אצל החשמונאים? כי אצל נס של הנרות, אנו רואים דבר פלא. הרמב"ם כתב, כי הטבת הנרות כשר רק ע"י כהן, זר פסול אצל הטבת הנרות. ואולי בהדלקת הנרות, כשר אפילו ע"י זר. מה אנו רואים מזה? כי אצל ההכנה למצוה שם רואים את האהבת ה', ולכן נעשה הנס ע"י הנרות, ששם רואים הענין של הכנה למצוה, ואנו מראים בזה האהבת ה' שלנו, והחשמונאים הראו במסירת נפשם את האהבת ה' הגדולה שבערה בס. וממילא זהו הנס, ובזה הענין של הכנה למצוה, בזה נצחו את היוונים, ובזה יכולין לנצח כל הקושיים שיש לנו עם האומות העולם.

להיות בשמחה אפילו של לשמה

פעם באו חסידי סטרעליסק אחר פטירת רבם השרף מסטרעליסק זצ"ל אל הרה"ק מרוזין זי"ע, ושהו שם משך זמן. הריונער הרי היה בחינת פחד, ובכלל צורת קדשו היה מפיל פחד על כל רואיו. הם חשבו לעצמם, שרצו לקבל איזה הדרכה מהרה"ק מרוזין בעניני עבודת ה', לא שמעו עדיין איזה הדרכה מיוחדת שיאמר לחסידי סטרעליסק.

אחד מן החסידים היה שמו רבי ברוך'ל, והוא היה חסיד מורם מעם, החליטו שישלחו אותו אל פני הקודש. אבל הוא התיירא, נתנו לו לשתות יין, כדי שיהיה במצב-רוח מרומם, וכן נכנס אל פני הקודש של הריונער. ברגע

רמז לעשיית סעודת חנוכה, וטבח טבח. וגם 'וטבח טבח' גי' מ"ח, כסכום של כל הנרות שמדליקין בימי החנוכה.

בספר שארית לפנחס, כתב הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זצ"ל דברים נפלאים. כלל ישראל ממשיכים מפלות להשונאי ישראל, זהו עבודתו בפרט בגלות, להכניע הטומאה, להכניע הקליפות, להכניע השליטה של האומות העולם. מהו כוחותינו להכניע הקליפות, האומות העולם? זהו הכח של הכנה למצוה! מה טעם? כי גוי לא עושה שום הכנה, אפילו כשכבר מקיים איזה מצוה שהוא מוכרח לקיים, לא עושה הגוי הכנה. הכנה למצוה, בזה מראה יהודי אהבת ה' גדול. הרי יודעים אתם, פעם יש איזה פליטת פה, אינם מכוונים לזה בדווקא ח"ו, "אחטוף מנחה" "אחטוף מעריב" "אעשה קידוש" "לחטוף מצוה"... אמר הרה"ק מאוסטילא: לא! אסור לדבר כן! אין חוטפים! כי ההכנה למצוה מראה, כי אנו משתוקקים להמצוה, זה מראה שאנו אוהבים המצוות, זה מביע את האהבת ה'. לקיים המצוה הרי אנו מחויבין, אבל ההכנה למצוה, שם נראה האהבת ה' שלנו.

מסירת נפש הוא ג"כ ענין שהאדם מראה בזה אהבת ה' שלו, יש לי מסירת נפש. ונמצא כי הכנה למצוה יש לה דין של מסירת נפש. ולפי"ז פירש: ישראל המה למעלה מן המזל (שבת קנו). פירוש, כי יש לנו כח גדול מן המזל, וזהו ענין של הכנה למצוה.

והנה, החשמונאים מסרו נפשם על קדושת שמו ית', ובזה הרי המשיכו על עצמם אהבת ה', כי מסירת נפש הרי מראה ענין של אהבת ה'. ומה זה שייך אל הכנה למצוה? טבוח

וברצון, באקוועמערהייט, אם עושים המצוות עם רצון, אזי הוא אותיות צנור, וזה מביא לנו כל ההשפעות. וזה מה שמראה האדם כשעושה הכנה למצוה, כשעושה המצוה בתענוג, זה מביא לנו את ההתקרבות להקב"ה.

בזכות ההודאה שלנו נעשה הישועה

דבר נפלא עד למאוד נמצא בספה"ק ייטב פנים על חנוכה. אנו אומרים 'שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה. מביא מספה"ק סידורו של שבת. משה רבינו אמר שירה, אז ישיר משה, פירש"י, עלה בלבו שישיר, שר לא נאמר אלא ישיר, ישיר הוא לשון עתיד, ולמה נאמר בלשון עתיד? כתב דבר נפלא. כשהקב"ה שלח משה רבינו ע"ה שיוציא את ישראל ממצרים, שאל משה, מי אנכי, וכי אוציא את בני ישראל מארץ מצרים, ופירש"י, באיזה זכות, והקב"ה ענה, שבזכות שכיוציא ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, שיקבלו את התורה בהר סיני. הרי לנו דבר נורא, כי הקב"ה דן את האדם על שם סופו, עכשיו אין אתה ראוי, אבל לבסוף תהיה ראוי, ובזכות זה גואלם כבר מעכשיו.

בשעת קריעת ים סוף, ידוע, כי לא היו כלל ישראל ראויים שיקרעו להם את הים, המקטרגין טענו, הללו עובדי ע"ז והללו, וכיצד קרע להם הים? אומר הייטב פנים, הקב"ה צירף את השירת הים שישירו ישראל בכל יום בשעת תפילת שחרית, יודו וישירו לה, ויאמרו אז ישיר, זה הזכות הגן בעדם בשעת קריעת ים סוף, ונקרע הים, משום שכלל ישראל יאמרו לעולם ועד שירה, לעולם ועד יהללו ויודו

שונכם, נפל פחד עליו, שכבר שכח ששתה יין, ולא היה לו הכוחות לשאול שאלתם.

הרה"ק מרוזין שאלו בבת-שחוק: ברוכ'ל, מה שאלתך?! ענה: רבי, רוצים אנו לקבל איזה הדרכת החיים, יש לנו רבי חדש, הרבי יאמר לנו איזה הדרכה?! אמר לו הרוזינער: "תאמר להחסידים, שתהיו תמיד בשמחה, אפילו שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה יבואו לשמה!".

כמו שאמרו ז"ל (פסחים ו) על לימוד התורה"ק, פקודי ה' ישירים משמחי לב, לעולם ילמוד אדם שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, אמר להם הרוזינער, הדרכה אחת להם, שתהיו בשמחה אפילו שלא לשמה, זהו ההדרכת החיים.

ולמה? כי כשיהודי הוא בשמחה, מראה בזה אהבת ה', הוא מראה שהוא אוהב את ה'. ח"ו להיפך איני אומר... אבל אם האדם הוא בשמחה, ברי שהוא אוהב את ה'.

'צון' הוא ה'צנור' להוריד ההשפעות

טובות

כמו שמובא בספרים הקדושים, הבעלי מקובלים מביאים אותם בדרושם על חנוכה. 'צנור', כן נקרא הדרך מה שהשי"ת משפיע ההשפעות על העולם הזה, הוא אותיות 'רצון'. וכתבו, כי כמו בזמן שביהמ"ק היה קיים, זכינו לכל ההשפעות טובות ברוחניות ובגשמיות ע"י הבית המקדש, זהו היה הצינור. בזמנינו, הצינור הוא ה'רצון'. כשהאדם מראה להקב"ה, יש לי רצון לעשות רצונך, אוהב אני את רצונך, אינם בורחים, אינם חוטפים, רק עושים המצוות מיט א געשמאק, באריכות, מאריכין בה, בשמחה

השם משמואל מביא ששמע מאביו מעשה, המעשה הוא ידוע אבל רציתי להוסיף על כך. פעם הביאו להרה"ק הרבי מלובלין זי"ע פתקא עם שמו של רשע מפורסם, כמו שהביט בתוך הפיסקא אמר: "יהודי זה מאיר בכל העולמות, הוא מאיר!". אחר זמן מה הביאו לו עוד פעם פיסקא עם שמו של אותו רשע, וזרקו לארץ. שאלו לו, מה פשר הדבר? אמר להם, בפעם הראשון כשהביאי לי הפסקא, עמד אותו יהודי באמצע הדלקת נר חנוכה, כשיהודי מדליק נרות חנוכה, מאיר אור גדול, שהרשע היותר גדול, בשפל המצב, מאיר אז מאור! כן אמר הרה"ק הרבי מלובלין.

הוסיף על כך בשפתי צדיק, כהתבונן בזה, חשב למה דווקא בנר חנוכה? למה כשעושה מצוה אחרת אינו בא לו אור כזה? אלא, כי נר חנוכה מדליקין משום נס שנעשה ע"י הכהנים, שהמה אוהב שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. אם יש אהבת הקב"ה ואהבת ישראל ביחד, זה מביא האור היותר גדול, שם יש האור היותר גדול ששייך. כשמקיימים מצוה שנבנה על מדתו של אהרן הכהן, מדת החסד מאוהב שלום ואוהב את הבריו ומקרבן לתורה, זה מביא כל מיני אורות.

לשמו. ויושע ה' ביום ההוא, מיירי על כל יום ויום, כן מביא בשם הסיודרו של שבת.

ולפי"ז הוא מוסיף. בימי החשמונאים, ג"כ לא היו ישראל ראוי שיעשה להם הנס, היה מעט חשמונאים, אבל כלל ישראל לא היה כל כך ראוי... אמנם הקב"ה ראה שכלל ישראל יקבעו ימים אלו, ויהללו ויודו להקב"ה, יעסקו בהלל והודאה להקב"ה, בזכות זה שלח להם הישועה הגדולה בימים ההם, שניצחו את היוונים.

ולפי"ז יתפרש, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן 'כהיום הזה', מכיון שאנו עומדים עכשיו ומודים ומהללים להשי"ת, לכך נעשה אז הנס בימי החשמונאים, זה הגן להם, וזהו מה שאנו אומרים 'בימים ההם' ולמה נעשה להם אז הנס, משום 'ביום הזה'.

ונמצא, כי זהו עבודתנו בימי החנוכה. אין פשט סתם לומר הזמירות, כשיושבים עכשיו בחנוכה, ונותנים שבח והודאה להשי"ת, אנו מעוררים עתה שיעשו הנס וינצלו מן היוונים! כי כל ההצלה מן היוונים היה, רק משום שהביט הקב"ה מראש, שאנו יאמרו עכשיו שירה. וכן הוא בכל דבר, כשאדם נמצא חלילה וחס בעת צרה, כשאדם צריך לישועה, והוא אומר: "רבוש"ע! אני אודה לך, בני יודו לך!". אם אומרים להקב"ה 'שיר' - ויושע ה' ביום ההוא, זה מביא ישועה לכל ישראל.

לקבל גליון זה או שאר הגליונות

מהמערכת תפנו ל:

gilyonospm@gmail.com

קול פנים מאירות

ענגלאנד: 0330-350-3190

ארה"ב: 845-414-0076

ארגענטינע: 5411-2152-7691

ארה"ק: 0-72-370-1823

אנטווערפן: 323-346-0673

